

**Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги**

**60910100– *Стоматология (йўналишлар бўйича)*
бакалавриат таълим йўналишининг малака талаблари**

Тошкент

ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН

- Тошкент давлат стоматология институти.

ТАСДИҚЛАНГАН ВА АМАЛГА КИРИТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳузуридаги Олий, ўрта махсус ва профессионал таълим йўналишлари бўйича ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи кенгашнинг 202__йил «__» _____ даги ____ - сонли йиғилишида маъқулланган. Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 202__йил «__» _____ даги ____ - сонли буйруғи билан тасдиқланган.

ЖОРИЙ ЭТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги

Мазкур Малака талаблари “Олий таълим давлат таълим стандарти. Асосий қоидалар”, “Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари классификатори”, Ўзбекистон Республикаси Миллий малака рамкасига мувофиқ ишлаб чиқилган ва расмий меъёрий-услубий ҳужжат ҳисобланади.

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида Малака талабларини расмий чоп этиш ҳуқуқи Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигига тегишлидир.

МУНДАРИЖА

Т/р	бет
1. 60910100 – Стоматология (йўналишлар бўйича) бакалаврият таълим йўналишининг умумий таснифи ...	4
1.1. Қўлланиш соҳаси.....	4
1.1.1. 60910100 – Стоматология (йўналишлар бўйича) таълим йўналиши Малака талабининг қўлланиши	4
1.1.2. Малака талабларнинг асосий фойдаланувилари	4
1.2. 60910100 – Стоматология (йўналишлар бўйича) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар кабий фаолиятларининг тавсифи	4
1.2.1 60910100 – Стоматология (йўналишлар бўйича) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятининг соҳалари	4
1.2.2. 60910100 – Стоматология (йўналишлар бўйича) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг объектлари	5
1.2.3. 60910100 – Стоматология (йўналишлар бўйича) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг турлари	5
1.2.4. 60910100 – Стоматология (йўналишлар бўйича) таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий вазифалари	5
2. 60910100 – Стоматология (йўналишлар бўйича) таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий компетенцияларига қўйиладиган талаблар	7
2.1. Умумий компетенциялар	7
2.2. Касбий компетенциялар	8
<i>Библиографик маълумотлар</i>	9
<i>Келишув варағи</i>	10

1. 60910100 – Стоматология (йўналишлар бўйича) бакалаврият таълим йўналишининг умумий таснифи

60910100 – Стоматология (йўналишлар бўйича) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар тайёрлаш кундузги таълим шаклда амалга оширилади. Таълим шакли ўқитиш кредит-модуль тизими асосида ташкил қилинади. Кундузги таълимда бакалаврит дастурининг меъёрий мудати 5 йил.

1.1. Қўлланиш соҳаси

1.1.1. 60910100 – Стоматология (йўналишлар бўйича) таълим йўналиши Малака талабининг қўлланиши

Малака талаби **60910100 – Стоматология (йўналишлар бўйича)** таълим йўналиши бўйича бакалаврлар тайёрловчи барча тиббиёт ва фармацевтика олий таълим ташкилотлари учун талаблар мажмуини ифодалайди.

1.1.2. Малака талабнинг асосий фойдаланувчилари:

– мазкур таълим йўналиши бўйича малака талаблари, ўқув режа ва ўқув дастурларини ишлаб чиқиш ва янгилаш, улар асосида ўқув жараёнини самарали амалга ошириш ва янгилаш учун масъул, ҳамда ўз ваколат доирасида битирувчиларнинг тайёргалик даражасига жавоб берадиган олий таълим ташкилотининг бошқарув ходимлари (ректор, проректорлар, ўқув бўлими бошлиғи, деканлар ва кафедра мудирлари) ва профессор-ўқитувчилари;

– таълим йўналишининг ўқув режа ва ўқув дастурларини ўзлаштирувчи олий таълим ташкилотининг талабалари;

– бакалавр битирувчиларининг тайёргарлик даражасини баҳолашни амалга оширувчи Давлат аттестация ва имтиҳон комиссиялари;

– таълимни бошқариш бўйича ваколатли давлат органлари;

– олий таълим ташкилотларини молиялаштиришни таъминловчи органлар;

– олий таълим тизимини аккредитация ва сифатини назорат қилувчи ваколатли Давлат органлари;

– кадрлар буюртмачилари ва иш берувчи ташкилот ва корхоналар;

– олий таълим ташкилотларига ўқишга кираётган абитуриентлар уларнинг оналари ва бошқа манфаатдор шахслар.

1.2. 60910100 – Стоматология (йўналишлар бўйича) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг таснифи

1.2.1. 60910100 – Стоматология (йўналишлар бўйича) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятининг соҳалари:

60910100 – Стоматология (йўналишлар бўйича) “Соғлиқни сақлаш” - таълим соҳасига оид йўналиш бўлиб, у касбий фаолиятини давлат ва нодавлат клиникалар, ташкилотлар, муассасалар, давлат бошқарув органларида, соғлиқни сақлаш тизимининг муассасаларида стоматологияни ривожлантириш, стоматологик касалликларни ташхислаш ва даволашнинг замонавий усулларида кенг фойдаланган ҳолда беморларнинг тиббий муаммолари бўйича асосий вазифаларни ҳал қилиш, стоматологик ёрдам ва диспансер кузатув фаолиятининг усуллари ва услубларининг сифатини ошириш (даволаш-профилактик, тиббий-ижтимоий) бўйича комплекс масалаларни ечиш, Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси ва илмий-тадқиқот марказлари, илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаларида илмий-тадқиқот ишларида иштирок этишни ўз ичига олади.

Йўналиши бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда бакалаврларнинг касбий фаолият соҳаларида қўшимча ва ўзгаришлар бўлиши мумкин.

1.2.2. 60910100 – Стоматология (йўналишлар бўйича) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг объектлари:

– соғлиқни сақлаш тизимидаги жараёнлар, соғлиқни сақлаш тизимида тегишли дастурлар, стандартлар, илмий мақолалар, тезислар, илмий-тадқиқот ишлари, меъёрий ҳужжатлар, маълумотномалар, ҳисоботлар;

– тиббиёт асбоб-ускуналари, дори воситалари, муолажалар, ресурслар, воситалар, усул ва услублар мажмуаси;

– жамият, аҳоли, оила, беморлар, тиббий-стоматологик ёрдамга муҳтож қариялар, катталар ва болалар, аёллар ва эркеклар;

– илмий-тадқиқот жараёни.

Йўналиши бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда бакалаврларнинг касбий фаолият объектларида қўшимча ва ўзгаришлар бўлиши мумкин.

1.2.3. 60910100 – Стоматология (йўналишлар бўйича) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг турлари:

- тиббий-профилактик;
- тезкор ва шошилинч тиббий ёрдам;
- таъхислаш ва даволаш;
- реабилитация;
- тиббий-ижтимоий;
- ташкилий- бошқарув;
- илмий-тадқиқот фаолияти.

Йўналиши бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда бакалаврларнинг касбий фаолият турларида қўшимча ва ўзгаришлар бўлиши мумкин.

Таълим йўналиши бўйича тайёрланган бакалаврлар касбий фаолиятларининг муайян турлари таълим жараёнининг манфаатдор иштирокчилари билан ҳамкорликда тиббиёт ва фармацевтика олий таълим муассасаси томонидан аниқланади.

1.2.4. 60910100 – Стоматология (йўналишлар бўйича) таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий вазифалари:

60910100 – Стоматология (йўналишлар бўйича) таълим йўналиши бўйича Миллий малака рамкасининг 6-малака даражаси ҳамда бакалавр касбий фаолиятларининг соҳалари, объектлари ва турларига мувофиқ бакалаврлар битирувчиси қўйидаги касбий вазифаларни бажаришга қодир болиши лозим:

Тиббий-профилактик фаолиятида:

– саломатлик, аҳоли орасида соғлом турмуш тарзини тарғибот қилиш, шунингдек, стоматологик маданият, санитар-гигиеник тарбия, рационал овқатланиш, зарарли одатлар билан курашиш, ўсмирларни соғломлаштириш, она ва бола саломатлигини ҳимоя қилиш бўйича чора-тадбирларни ташкил этиш ва амалга ошириш;

– соғлиқни сақлаш тизимининг бирламчи бўғинида бирламчи, иккиламчи ва учламчи профилактика чора-тадбирларини ишлаб чиқиш;

– аҳоли орасида кенг тарқалган стоматологик касалликларнинг олдини олиш бўйича чора-тадбирларни амалга ошириш;

– сурункали стоматологик касалликларни эрта аниқлаш мақсадида профилактик ва мақсадли тиббий кўрик ўтказиш, аҳолининг умумий диспансеризациясини амалга ошириш;

– тиббий-профилактика фаолиятида илғор, замонавий технологияларни жорий этиш.

Тезкор ва шошилич тиббий ёрдам фаолиятида:

- шошилич ҳолатларни ўз вақтида аниқлаш;
- касалхонагача бўлган тез тиббий ёрдамни кўрсатиш;
- аҳолига касалхонагача бўлган шошилич стоматологик ёрдамни кўрсатиш;
- кўрсатмага кўра касалхонага йўлланма бериш.

Ташхислаш ва даволаш фаолиятида:

- аҳоли орасида стоматологик касалликларни эрта ташхислаш;
- умумий амалиёт стоматология фаолиятида замонавий ташхислаш усулларидан фойдаланиш;
- кенг тарқалган стоматологик касалликларни замонавий усуллардан фойдаланган ҳолда тўғри даволаш;
- беморларни кўрсатмага кўра тор мутахассислар билан биргаликда текшириш ва даволаш;
- ўз фаолиятида далилларга асосланган тиббиёт стандартларидан фойдаланиш.

Реабилитация фаолиятида:

- стоматологик касалликлар бўйича реабилитация чора тадбирларини ўтказишга кўрсатма ва қарши кўрсатмаларни, муддатларини тўғри аниқлаш;
- реабилитация чора-тадбирларини тўлиқ ҳажмда амалга ошириш;
- беморлар ўртасида реабилитация ўтказишда замонавий усуллардан фойдаланиш.

Тиббий-ижтимоий фаолиятида:

- ижтимоий соҳа ҳимоя органлари ва раҳм-шафқат хизматлари билан ҳамкорликда тиббий-ижтимоий хизмат турларини ташкиллаштириш ва хизмат кўрсатиш;
- аҳоли ўртасида жисмоний, тиббий-ижтимоий ва психологик нуфузни тиклаш ва ривожлантириш.

Ташкилий-бошқарув фаолиятида:

- соғлиқни сақлаш тизимининг бирламчи бўғинидаги даволаш-профилактика муассасаларида ишни ташкиллаштириш ва бошқариш;
- тиббиёт соҳасидаги бошқарувни ижтимоий-иқтисодий ривожланиш тенденцияларига мос тарзда такомиллаштириш;
- аҳоли соғлиғи ҳолатининг асосий кўрсаткичларини режалаштириш, таҳлил қилиш ва ҳисобот тайёрлаш.

Илмий - тадқиқот фаолиятида:

- илмий-тадқиқот институтлари ва илмий марказларда ахборотни ҳимоялашга оид мавзуларда илмий-тадқиқот ишларини олиб боришда иштирок этиш;
- интернет тармоғида энг янги илмий ютуқлар ҳақидаги маълумотларни мақсадга йўналган ҳолда қидириш ва топиш;
- ахборот хавфсизлигига оид илмий тўпламлар, маҳаллий ва чет эл илмий-тадқиқот ютуқларини ўрганиш;
- касбий фаолият объекти йўналишига мос янги илмий натижалар, илмий адабиётлар ёки илмий-тадқиқот лойиҳаларини ўрганиш;
- илмий-тадқиқот институтлари ва илмий марказларда экспериментал тадқиқотлар ўтказиш, уларнинг натижаларига ишлов бериш, баҳолаш ва бошқа касбий фаолият турларини бажариш;
- илмий-тадқиқот ишланмаларини тайёрлаш, соҳа адабиётлари экспертизасини амалга оширишда қатнашиш;
- тадқиқот натижалари ва ишланмаларини тадбиқ этишда қатнашиш;

– маълумотларни жамлаш, қайта тайёрлаш, мавзу бўйича илмий маълумотларни тизимли таҳлил қилиш.

2. 60910100 – Стоматология (йўналишлар бўйича) таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий компетенцияларига қўйиладиган талаблар:

2.1. Умумий компетенциялар (УК):

-ижтимоий аҳамиятга эга бўлган муаммо ва жараёнларни таҳлил қилиш, турли касбий ва ижтимоий фаолиятида гуманитар, табиий-илмий, тиббий-биологик ва клиник фанлар усулларини амалиётда қўллаш қобилияти ва тайёрлиги (УК-1);

-дунё қарашга оид, ижтимоий ва шахсга қаратилган фалсафага оид муаммоларни, асосий фалсафа тоифаларини таҳлил қилиш, ўзини такомиллаштириш қобилияти ва тайёрлиги(УК-2);

-муҳим сиёсий воқеалар ва тенденцияларни таҳлил қилиш, сиёсий ҳаётда маъсулият билан иштирок этиш, асосий тушунчалар, жаҳон тарихий жараёнининг қонуниятларини билиш. Миллий мустақиллик ғояларини тушиниш ва тарғибот қилиш, ўз мамлакатига ватанпарварлик ҳиссини уйғотиш; тарихий обидалар ва анъаналарга ҳурмат ва эҳтиром қилиш, давлат сиёсатини баҳолаш қобилияти ва тайёрлиги(УК-3);

-мамлакатнинг энг янги тарихини ва тарихий-тиббий атамаларни билиш қобилияти ва тайёрлиги(УК-4);

-ўз-ўзини ривожлантиришга, ўзини англашга, ўз-ўзини тарбиялашга, фойдаланишга тайёрлик, ижодкорликка эгаллиги(УК-5);

- жамоада ишлашга тайёрлик, ижтимоий бағрикенглик этник, профессионал ва маданий фарқларга тайёрлиги (УК-6);

-ахборот хавфсизлигининг асосий талабларини ҳисобга олган ҳолда ахборот, библиографик ресурслар, тиббий-биологик терминология, ахборот-коммуникация технологияларидан фойдаланган ҳолда касбий фаолиятнинг стандарт вазифаларини ҳал қилишга тайёрлик (УК-7);

-иқтисодиётнинг ривожланиш даражасини тавсифловчи кўрсаткичларни умумлаштирадиган бозор ҳўжалик юритиш механизмларини билиш қобилияти ва тайёрлиги(УК-8);

-манتيкий ва асосланган таҳлил қилиш, оммада нутқ сўзлаш, мулоқот ва суҳбат олиб бориш, касбий мазмундаги матнларни таҳрирлаш, ҳамкорлик қилиш ва низоларни ечиш, бағрикенглик қилиш қобилияти ва тайёрлиги(УК-9);

-ҳаётда сўзлаш даражасида чет эл тилларидан бирини билиш, давлат тилида ёзма ва оғзаки коммуникация қилиш қобилияти ва тайёрлиги(УК-10);

-ўз фаолиятини жамиятда қабу л қилинган маънавий ва ҳуқуқий меъёрларни ҳисобга олган ҳолда амалга ошириш, шифокорлар этикаси, махфий ахборот билан ишлаш бўйича қонун ва ҳуқуқий-меъерий ҳужжатларга амал қилиш, шифокорлар сирини сақлаш қобилияти ва тайёрлиги(УК-11);

- фавқулотда вазиятларда биринчи ёрдам кўрсатиш техникаси ва ҳимоя усулларидан фойдаланишга тайёрлик (УК-12);

- асосий физик, кимёвий, математик ва бошқалардан фойдаланишга тайёрлик касбий муаммоларни ҳал қилишда бошқа табиий фанлар концепциялари ва усулларини билиш (УК-13);

- дориларни ва бошқаларни тиббий ишлатишга тайёрлиги касбий муаммоларни ҳал қилишда моддалар ва уларнинг комбинациясидан фойдалана олиш (УК-14);

-морфофункционал, физиологик ҳолатларни баҳолаш қобилияти ва касбий муаммоларни ҳал қилиш учун инсон танасидаги патологик жараёнларни билиш (УК-15);

- муолажаларда кўзда тутилган тиббий асбоблардан фойдаланишга тайёрлик тиш касалликлари билан оғриган беморларга тиббий ёрдам кўрсатиш (УК-16).

2.2. Касбий компетенциялар (КК):

профилактик тадбирлар:

- соғлиқни сақлаш ва мустаҳкамлаш, соғлом турмуш тарзини шакллантириш, стоматологик касалликларининг келиб чиқиши ва (ёки) тарқалишининг олдини олиш, уларнинг эрта ташхиси, уларнинг келиб чиқиш ва ривожланиш сабаблари ва шароитларини аниқлаш, шунингдек, инсон саломатлигига экологик омилларнинг зарарли таъсирини бартараф этишга қаратилган чора-тадбирлар мажмуини амалга ошириш қобилияти ва тайёрлиги (КК-1);

- профилактик тиббий кўриклар ўтказиш қобилияти ва тайёрлиги, тиббий кўриклар ва стоматологик патологияси бўлган беморларни диспансеризацияси ва диспансер назоратга олиш (КК-2);

- радиацион вазият, табиий офатлар ва бошқа фавқулодда вазиятлар ёмонлашган тақдирда эпидемияга қарши тадбирларни амалга ошириш, айниқса хавfli инфекциялар ўчоқларида аҳоли муҳофазасини ташкил этиш қобилияти ва тайёрлиги (КК-3)

- стоматологик касалликлари тўғрисидаги маълумотларни тўплаш ва тиббий-статистик таҳлил қилишнинг ижтимоий-гигиеник усулларидан фойдалана олиш ва тайёрлик (КК-4);

диагностик тадбирлар:

- бемор шикоятларини, унинг анамнез маълумотларини, текширув натижаларини, лаборатория, инструментал, патоанатомик ва бошқа тадқиқотларни ҳолатини аниқлаш ёки стоматологик касаллигининг мавжудлиги ёки йўқлиги (КК-5);

- касаллик ва соғлиқ билан боғлиқ муаммоларнинг халқаро статистик таснифига мувофиқ беморларда стоматологик касалликларининг асосий патологик ҳолатлари, белгилари, синдромлари, нозологик шаклларини аниқлаш қобилияти (КК-6);

- вақтинчалик ногиронлик текширувини ўтказишга, тиббий-ижтимоий кўриқда иштирок этишга, инсоннинг биологик ўлимини белгилашга тайёрлик (КК-7);

тиббий фаолият:

- турли стоматологик касалликлари билан оғриган беморларни бошқариш тактикасини аниқлаш (КК-8);

- амбулатория ва кундузги шифохона шароитида стоматологик касалликлар билан оғриган беморларни бошқариш ва даволашга тайёрлик (КК-9);

- фавқулодда вазиятларда тиббий ёрдам кўрсатишда иштирок этишга тайёрлик, шу жумладан тиббий эвакуацияда иштирок этиш (КК-10);

реабилитация фаолияти:

- тиббий реабилитация ва курорт даволашга муҳтож тиш касалликлари билан оғриган беморларда табиий терапевтик омиллар, доривор, дори-дармонсиз терапия ва бошқа усуллардан фойдаланиш зарурлигини аниқлашга тайёрлик (КК-11);

психологик-педагогик фаолият:

- аҳолини соғломлаштирувчи табиатнинг асосий гигиеник тадбирларини, саломатликни сақлаш ва рағбатлантиришга ёрдам берувчи асосий физиологик кўрсаткичларни ўз-ўзини назорат қилиш кўникмаларини ўргатишга тайёрлик, стоматологик касалликларининг олдини олиш (КК-12);

- хавф омилларини бартараф этиш ва соғлом турмуш тарзи кўникмаларини ривожлантириш учун ўқув фаолиятига тайёрлик (КК-13);

ташкилый-бошқарув фаолияти:

- жамоат соғлиғини муҳофаза қилиш соҳасида, тиббиёт ташкилотлари ва уларнинг таркибий бўлинмаларида ташкил этиш ва бошқаришнинг асосий тамойилларини қўллаш олиш (КК-14);

- асосий тиббий-статистик кўрсаткичлар ёрдамида стоматологик ёрдам сифатини баҳолашда иштирок этишга тайёрлик (КК-15);

- фавқулудда вазиятларда, жумладан, тиббий эвакуацияда тиббий ёрдамни ташкил этиш қобилияти (КК-16);

тадқиқот фаолияти:

- далилларга асосланган тиббиёт асосида тиббий маълумотларни таҳлил қилиш ва оммага тақдим этишга тайёрлик (КК-17);

- илмий тадқиқотларда иштирок этиш қобилияти (КК-18);

-аҳоли саломатлигини муҳофаза қилишга қаратилган янги усул ва методларни жорий этишда иштирок этишга тайёрлик (КК-19).

Библиографик маълумотлар

УДК: 002:651.1/7

Гуруҳ Т 55

ОКС 01.040.01

Таянч сўзлар:

Касбий фаолият тури, компетенция, модул, таълим йўналиши, касбий фаолият объекти, касбий фаолият соҳаси, бакалаврнинг асосий ўқув режа ва ўқув дастурлари, профиль, малака талаблари, бакалавриятнинг ўқув жараёни, сифатини баҳолаш ва назорати, мустақил таълим, тиббий билим, соғлиқни сақлаш тизими, амалий кўникмалар, ташкилий -бошқарув фаолияти, даволаш фаолияти, тиббий-профилактик фаолияти, тезкор ва шошилинч тиббий ёрдам фаолиятида, реабилитация фаолияти тадқиқот фаолияти, касаллик, даволаш муассасалари, профилактика, даволаш усуллари, диагностика.

КЕЛИШУВ ВАРАҒИ

ИШЛАБ ЧИҚИЛДИ:

Тошкент давлат стоматология институти

Ректор _____ **Н.К. Хайдаров**

201_ йил « _____ » _____

М.Ў.

КЕЛИШИЛДИ:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги хузуридаги Олий таълимни ривожлантириш тадқиқотлари ва илғор технологияларни тадбиқ этиш маркази

Директор в.б. _____ **М.Эсанов**

202_ йил “ _____ ” _____

М.Ў.

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги Фан ва тиббий таълим Бош бошқармаси

Бошлиқ _____ **А.Махмудов**

202_ йил “ _____ ” _____

М.Ў.

Самарқанд давлат тиббиёт институти

Ректор _____ **Ж.Ризаев**

201_ йил « _____ » _____
М.Ў.

Бухоро давлат тиббиёт институти

Ректор _____ **Ш. Тешаев**

201_ йил « _____ » _____
М.Ў.

“IDEAL PROF PLUS” МЧЖ
директори

_____ **Н. Адилова**
М.Ў.

“LUQMON DENT” МЧЖ
директори

_____ **У. Хабилова**
М.Ў.